

ter se preide k točki »Izpremenitev pravil učit. društva«. G. Čeh je oskrbel pravila učit. društva za ptujski okraj, na podlagi katerih so se sestavila pravila za naše učit. društvo. — O točki »Vročinske počitnice« se je razvnel prav živahen razgovor, ker nekateri šol. vodje vključ ukazu c. kr. dež. šol. sveta, da je popoldan prost, ako je predpoldne 20° R. vročine, tudi še popoldne zahtevajo pouk. Glede deželne učit. skupščine se naroča odposlanca, da se zavzame za vse točke, navedene v »Schul- u. Lehrerzeitung« ter se mu podajo natančnejše zahteve učiteljstva o obravnavi šol. zamud, o oproščenju in odpustu učencev. Zahteva naj posebno vračunanje vseh podučiteljskih službenih let ter uravnavo plač po 11., 10., 9., 8. činov. redu državnih uradnikov. — Pri slučajnostih se je razvnel prav živahen razgovor o zadnjih volitvah v okrajni šol. svet. Ker se je tukaj učiteljstvo zopet preziralo vključ temu, da je že opetovano izrazilo željo, naj voli tudi okr. zastop vsaj enega učitelja v okr. šol. svet, se sklone izraziti okraj. zastopu obžalovanje na takem postopanju.

Vestnik.

Šolske zamude in zapor. Prijatelj nam piše: Intenzivneje kaznovanje zaradi šolskih zamud je v zadnjem času šolski obisk jako izboljšalo. To je gotovo prav in dobro, zakaj s tem se je tudi povzdignil nivo izobrazbe in znanja na dokaj višjo stopnjo. Nekaj pa je pri tem vendarle žalostnega, namreč kaznovanje staršev z zaporom, in to ni prav in ne dobro. S tem trpi preveč morala in v krajih blizu sodišč tudi dosti ne pripomore k izboljšanju šolskega obiska. Premnogokrat sem že imel žalostno priliko, čuti iz ust sicer poštenega in imovitega kmeta: »Kaj bo, če me naznanite, bom pa šel par ur presedeti v ječo in stvar bo zopet v redu!« Gotovo mi pritrdi vsakteri, da tako govorjenje ni pravo in ne kaže na trden značaj; zato prosimo učiteljske delegate, da se zavzamejo pri deželni skupščini z vso silo, ako je mogoče izpremeniti zakon v tem zmislu, da bi se poslej kaznovali renitentni starši le z globo v denarju in šele tedaj, če se ne bi moglo priti tudi z rubežnijo do plačila, naj bi jih zapirali; in ker gredo krone vsakemu težko izpod palca, se bodo doslej potem izvestno še lepši uspehi pri šolskem obisku kakor doslej. Toliko v eventualno ravnanje!

Umrli je 9. t. m. gospa Ter. Romihova, roj. pl. Raab, učiteljica na Vidmu in soproga meščanskega učitelja in župana g. dr. Tom. Romiha v Krškem. Rajna blaga gospa je bila rojena Kranjca (v Novem mestu), postala učiteljica in službovala najprvo v Ptuj, a 17 let na Vidmu ob Savi. Izvrstna učiteljica, osobito pri začetnikih, je bila za svoj poklic vneto ter zvesta tovaršica svojemu za slovenski narod vnetemu možu, s katerim je sočutno delila njegove lepe ideje. Edinega sinka je z očetom vred skrbno vzgojevala v slovenskem jeziku in narodnem duhu.

Vrtni koncert v korist Učit. konviktu priredi kranjsko učiteljstvo pod vodstvom tovariša Pavla Gorjupa dne 6. septembra o priliki deželne učit. skupščine na vrtu hotela »Ilirija« v Ljubljani. Pri koncertu sodeluje 150 pevki in pevcev, ki bodo izvajali izbrane in efektne zборе, deloma tudi s spremljevanjem orkestra. — Od učiteljstva je odvisno, da prinese ta koncert Učit. konviktu mnogo dobička. Nabira naj med šolskimi prijatelji vstopnino, oziroma predplačila, da se bo vsaj od daleč izkazalo tako, kakor se je goriško učiteljstvo, ki je s svojim koncertom pridobilo Učit. konviktu 1100 kron.

Desetletnica. Ob letošnjem zborovanju naše »Zaveze« je minilo deset let, odkar je poverila delegacija vodstvo »Zaveze« tovarišem Jelencu, Česniku in Luznarju. Predsednik Jelenc, tajnik Česnik in blagajnik Luznar so vodili teh deset let našo »Zavezo« krepko in požrtvovalno ter si zlasti prizadevali, da se je razširilo naše časopisje in se uravnalo »Zavezino« gmotno stanje. Bilo je treba mnogo napornega dela, da je zrastle ugled naše organizacije in da so začeli z njeno močjo računati tudi drugi faktorji. Tovariš Urbančič je pri banketu v Pulju nazdravil tej trojici, ki stoji

na čelu »Zavezi«. Njegovim željam se pridružujemo tudi mi, kliče: Delujte še desetletja in desetletja dobri in plemeniti stvari v korist!

Redko odlikovanje. C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje na Dunaju je z odlokom z dne 11. julija t. l., št. 18517, podelilo g. Ivanu Kuretu, nadučitelju v Dekanih, 50 K nagrade za marljivo gojenje cerkvenega petja. — To je pač redko, zato pa toliko izdatnejše in izpodbudnejše odlikovanje!

Vzgojevalna naloga ljudske šole

po katerih oblastvenih naredbah bi se dala le-ta pospeševati?

Mimo obitelji je šola najvažnejši činitelj pri vzgoji mladine. Šola ni le podpornica in sodelavka, ampak tudi namestnica obitelji pri vzgoji mladine: zato pa morata obe pri težavnem delu biti enakih dejanj ter biti vedno v skladu glede vzgojevalnih pravil in sredstev. Da bi to le povsod tudi tako bilo! A vsakdanja izkušnja nas — žal! — uči vse drugače.

Država in cerkev sicer tudi po svoje vplivata na pouk in vzgojo ljudstva, vendar ostane le edino šoli težavna naloga prave izreje in vzgoje — naroda. — Država in cerkev sprejmeta človeka v svojo oskrb v taki starosti, v kateri se o vzgoji pravzaprav ne more več govoriti.

Dostikrat se šoli očita, da napravi sicer človeka učenega in izvedenega, nikakor pa blagega in lepovednega... S čim naj taka ugovarjanja devljemo v nič? S čim drugim nego s tem, da se vsestransko potrudimo, da imamo za pravo šolsko vzgojo vedno večjo skrb. Duh prave vzgoje naj kraljuje v vsem šolskem življenju. Ves pouk bodi vzgojevalen! Drugi faktorji naj pa šolo, oziroma učiteljstvo pri tem delu krepko podpirajo, a naj ne rujejo proti njima!

Dandanes je človeštvo razvajeno — eden izkuša brez truda živeti, drugi si spet v preživenje naklada preveč dela, zopet drugi ne spoštuje zakona ter pohujšljivo živi i dr. Ali se je potem čuditi, ako tudi mladina posnema slabe zglede ter se čimbolj pridi? Slabo vedenje, poškodovanje drevja, trpinčenje živali, beračenje, pohajkovanje, goljufiga, tatvina in še druge napake se dandanes že udomačujejo v otroških krogih. Je li pa vse to zlo zakrivila ljudska šola? Ne! Neštete razvade so posledica slabih zgledov odraslih ljudi, sploh nasledek raznih slabih družabnih razmer. Ker pa učiteljeva moč ne sega v obitelj, in ker je — po gori omenjenem — vzgoja pokvarjena, a izboljšanja se ni še tako kmalu nadejati, zato bi bilo prav potrebno, ko bi tu posegla država ali občina vmes. Država mora, ako hoče, da ji je obstanek zagotovljen, skrbeti, da se vse njene odredbe natanko in ravno tako izvršujejo, kakor si jih ona misli. V tem oziru vzpostavlja celo vrsto zakonov, po katerih se je državljanom ravnati, če nečejo, da jih pokličejo pred sodni stol. Iz tega se razvidi, da država res spoznava svoj vzgojevalni poklic, ker drugače ne bi tega delala. A ta vzgoja ima navadno s človekom šele tedaj opravila — kakor smo to že s početka omenili — ko je že vzgojen in po zakonu dorastel in polnoleten. Država naj skrbi torej zato, da bo že prej posegla vmes.

V interesu zdravega socialnega razvitka našega narodnega življenja je zlasti nujno potreba, da uvedo tako od strani države kot tudi od strani družbe naredbi za šoli odraslo mladež v namen, da si ta osigura to, kar si je v ljudski šoli osvojila ter se tudi še dalje naobrazuje.

V to svrhu naj ustanovi država obligatorne nadaljevalne šole, ki bi jih naj mladež pohajala od 14.

do 18. leta svoje dobe! Izvzeti od obiskovanja teh učilnic naj bi bili le oni, ki so si že izvolili določen poklic in se morejo izkazati, da v utrjenje svojega poklica obiskujejo kako strokovno šolo. Pri tem bi imela zavladati ostra kontrola, natančno nadziranje šolskega obiskovanja in ob zanikarnosti bi bilo v nje odpravo upotrebljati energičnih sredstev. Taka institucija bi sigurno ugodno vplivala tudi na šolski obisk in vedenje šolske mladine v pred širinajstletni dobi.

Delavnost države se pa omejuje le na odbojno ali nasprotno delovanje ter se prav malo nanaša na ono, kar v vzgoji imenujemo podpora ali pripomoč. Zato pa tudi vidimo, da njeni uspehi malokdaj ustrezajo namenu, kar se o šolski vzgoji nikakor ne more trditi. V tem oziru ne bi torej nikdar mogli vzgoje prepuščati izključno le državi. Glavna razlika se nahaja v nekem mehanizmu, po katerem vzgaja država po določenem načrtu, česar bi šola pravzaprav ne smela storiti, zakaj ona se ozira v prvi vrsti na posebnosti in na harmonično izobrazitev dece. A tu gre omenjati, da se ta mehanizem tudi iz šole ne da popolnoma odpraviti. To izvira od tod, ker smo v obrazovanju čudi ali prirodnega svojstva otrok še prav malo poučeni, in to v kljub temu, da pouk in vzgoja vedno bolj napredujeta in da so uspehi vedno izdatnejši. Notranjost človeškega duha je pač ona zagonetka, ki se ne da tako lahko razvozljati, in vse, kar se godi v otroški duši, ima le slab odsev na vnanjost človeški. Dandanes še ni najti pozitivnega predpisa, po katerem bi postali otroci n. pr. previdni, slušni, darežljivi, zadovoljni, milosrčni itd. Dokler pa ne dospe dušeslovje in na to se oslanjajoče vzgojevanje otroškega srca do one stopnje sovrčnosti, na kateri se bo moglo neovrgljivo dokazati postanek, smer in izobrazba duševnih svojstev, dotlej bo pogrešala vzgoja še precejšnega dela popolnosti. In če smo prisiljeni ta nedostatek priznati v pedagogiki, tem manj povoljna mora biti potem ona vzgoja, ki nam jo podaja država.

Šola naj otroku položi temelj, da postane nekoč dober član človeške družbe. Tega naj se privadi po združenem življenju z učiteljem in součencem. Iz šolskega življenja naj se tedaj razvije zmožnost poznejšega pravega vedenja v raznih razmerah življenja!

Šola more vse življenje mladine obračati v njeno korist. A to pa more dognati le učitelj s svojo lastno vplivajočo osebo! — Učitelj bodi vsem učencem vse: oče, mati, duhovnik in gosposka! In to jim tudi lahko je, ako ima le potrebno veljavo, srce polno ljubavi do izročene mu dece in pa neomejeno pravico — odgojitelja.

Učitelj si pridobi pravo veljavo po lastnem vedenju v pričo ljudstva in mladine. Če mu pa hoče kdo to veljavo hudobno kratiti — in ne manjka se takih hudobnežev! — potem naj brezobzirno nastopi zakonito pot — in najti mora pravico! Tu se nudi gosposki najlepša prilika, čuvati ugled učitelja in s tem — prospeh šole. —

Učitelji morajo sami delati na to, da je njihova oseba v otroških krogih merodajna! Beseda učiteljeva bodi otroku sveta, bodi mu evangelij! Šola pa bodi deci vsekdar svetišče, kjer imata vladati dostojnost in lepevednost.

Karkoli stori otrok, naj stori z dobro voljo in ravno zaradi dobrega! Šola uči otroke spoznavati zle posledice hudih dejanj, da se jih bodo vedeli pozneje izogibati...

Le tista morala kaj velja, ki izvira iz ljubezni do bližnjega. Kjer vlada prava morala med mladino, tamkaj se gradi močan temelj človeški družbi!

Vsaka ljudska šola bodi ognjišče prave odgoje — človeštva. Tega naj si je svest vsak učitelj, a to naj upoštevajo tudi drugi činitelji!

Če vsi ti činitelji pri ljudski vzgoji vzajemno delujejo in če je učitelj povsem mož na svojem mestu — to je pač prvi pogoj! — potem pač ne morejo izostati blaženi sadovi ljudskošolske vzgojevalne delavnosti! —

Armin Gradišnik.

Vzpored

slavnostnih prireditev povodom odkritja
Prešernovega spomenika
dne 10. septembra 1905 v Ljubljani.

Ob 10. uri dopoldne se zbera društva in odposlanstva pred »Narodnim domom«.

Ob polu 11. uri dopoldne odkorakajo društva in odposlanstva v določenem redu po Franc Jožefovi cesti in Prešernovih ulicah na slavnostni prostor, kjer

ob 11. uri dopoldne zapoje ljubljanska pevska društva pod vodstvom koncertnega vodje profesorja Mateja Hubada Ant. Nedvedovo kantato „Slava Prešernu“.

Po kantati govori član odbora dr. Ivan Tavčar slavnostni govor, nakar se odkrije spomenik.

Nato se vrste govori slovanskih odposlancev.

Končno prevzame, po odboru pozvan, župan Ivan Hribar spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske in pevska društva zapoje po Kamilu Mašku uglasbeno Prešernovo pesem »Strunam«.

Društva in korporacije odkorakajo potem v poklonstvenem pohodu mimo spomenika po Sv. Petra cesti, čez Jubilejski most, po Kopitarjevih ulicah, Vodnikovem trgu mimo Vodnikovega spomenika, čez Mestni, Stari trg in Sv. Jakoba trg, po Trubarjevih ulicah, po Bregu čez Turjaški trg, po Gosposkih ulicah, po iztočni in severni strani Kongresnega trga, po Šelenburgovih ulicah, po Knaflovih ulicah mimo Valvazorjevega spomenika in po Bleiweissovi cesti pred »Narodni dom«.

Ob 7. uri zvečer: komersi v »Narodnem domu«, hotelu »Ilirija«, hotelu »Lloyd« in v gostilnici »pri Novem svetu«.

V Ljubljani, meseca avgusta 1905.

Odbor za postavljenje „Prešernovega spomenika“.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1599.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Suhorju se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do dne 10. septembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 9. avgusta 1905.

Št. 1598.

Na enorazredni ljudski šoli na Ostrožnem brdu se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do dne 10. septembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 9. avgusta 1905.

Listnica uredništva.

Prejeli smo izvirno poročilo o VII. štajerski deželni učiteljski skupščini, ki ga priobčimo prihodnjič. Danes nam je zmanjkalo prostora. Iz tega vzroka smo morali odložiti tudi več drugih člankov in dopisov, ki pridejo polagoma na vrsto.